

OIKEUDENKÄYNNIN ASIANOSAISET JA VALMISTELU

Oikeudenkäynti II

Antti Jokela

4., uudistettu painos

Copyright © 2024 Alma Talent Oy ja Antti Jokela
Yhteistyössä Juristiliiton Kustannus

Kansi: Aste Helsinki Oy, Helene Lindfors
Taitto: Aste Helsinki Oy, Outi Pallari

ISBN 978-952-14-4817-1
ISBN 978-952-14-4819-5 (verkkokirja)

Paino: Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2024

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almatalent.fi

Alkusanat 1. painokseen

Käsillä oleva kirja on jatkoa *Oikeudenkäynti I* -teokselle. Kolmiosaiseksi suunnitellun teossarjan tässä osassa tarkastelun kohteina ovat muun muassa riita- ja rikosasioiden asianosaiset, asianosaisten oikeusapu, siviiliprosessuaaliset turvaamistoimet, esitutkinta ja pakkokeinot rikosasioissa, kanne (syyte), juttujen yhdistäminen ja erottaminen, väliintulo, riita- ja rikosasioiden vireillepano ja valmistelu, käsittely hakemusasioissa, prosessinedellytykset ja tiedoksianto.

Ensimmäisen osan julkaisemisen (1996) jälkeen maassamme on toteutettu useita merkittäviä prosessi uudistuksia, kuten uusi alioikeusmenettely rikosasioissa 1.10.1997 lukien (I osassa on viitattu tältä osin asianomaiseen lakiesitykseen *HE 82/1995*), 1.5.1998 voimaan tullut uusi hovioikeusmenettely ja 1.6.2002 voimaan tullut uusi oikeusapujärjestelmä. Teoksessa on lisäksi huomioitu 1.1.2003 voimaan tuleva riita-asiain alioikeusmenettelyn uudistus ja siinä yhteydessä tehty hakemusasioiden käsittelyn integroiminen riita-asiain menettelyyn (768/2002). Tekstissä eräiden lainkohtien jäljessä oleva maininta ”L:ssa 2002” tarkoittaa juuri tämän lainuudistuksen yhteydessä tehtyjä muutoksia. Viimeksi mainittu lakiuudistus on viivästytännyt tämän teoksen painoon jättämistä suunniteltua enemmän, koska syyskuun 11 päivän 2001 tapahtumien seurauksena ns. terroristilait ajoivat eduskunnan kiireellisyysjärjestyksessä prosessi uudistusten edelle. Toisaalta teoksessa on tämän vuoksi voitu huomioida muun muassa uusien esitutkinta- ja pakkokeinolakien muutosesitys (*HE 52/2002*).

Prosessioikeuden assistentti, OTL *Laura Ervo*, käräjätuomari *Tapio Katajamäki*, käräjätuomari *Kimmo Simola*, rikos- ja prosessi-

oikeuden professori *Pekka Viljanen* ja tutkija, OTL *Mikko Vuorenpää* ovat lukeneet teoksen alustavan käsikirjoituksen ja perustelluilla kommentaareilla auttaneet merkittävästi loppuvaiheen kirjoitustyössä. Lisäksi Rechtsanwalt *Markku Arends* on tarkistanut Saksan oikeutta koskevat kohdat. Heidän lisäkseni olen saanut tarvittavaa aineistoa ja tietoja monilta muiltakin henkilöiltä. *Lakimiesliiton Kustannus / Talentum* on aikaisempaan tapaan ammattitaitoisesti ja asiantuntevasti huolehtinut teoksen painokuntoon saattamisesta ja julkaisemisesta. Parhaimmat kiitokseni kaikille Teille teoksen kirjoittamiseen ja valmistumiseen vaikuttaneille!

Turussa kesän 2002 lopulla

Antti Jokela

Alkusanat uudistettuun 3. painokseen

Teoksen aikaisemmat painokset on myyty loppuun jo joitakin vuosia sitten. Uuden painoksen ottaminen on kuitenkin viivästynyt muiden tehtävieni ja vireillä olleiden lainmuutosten vuoksi. Tähän teokseen vaikuttaneista lainuudistuksista merkittävimmät ovat koskeneet asianosaisten oikeusapua, oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien kelpoisuutta, syyttäjälaitosta ja syyttäjien tehtäviä, esitutkintaa ja pakkokeinoja rikosasioissa, uusimuotoista ryhmäkannetta ja uusia tiedoksiantotapoja.

Edellisten painosten ilmestymisen jälkeen olen kirjoittanut tähän teossarjaan kuuluvan Oikeudenkäynti III:n (2004) sekä teossarjan ensimmäisestä osasta uudistetun 2. painoksen ”Oikeudenkäynnin perusteet. Oikeudenkäynti I” (2005). Näihin saman teossarjan muihin kirjoihin viitataan tässä teoksessa maininnoilla ”*Oikeudenkäynti I*” ja ”*Oikeudenkäynti III*”.

Lainmuutosten ja uusien menettelymuotojen lisäksi tässä uudistetussa painoksessa on otettu huomioon uusin oikeuskäytäntö ja kirjallisuus. Samalla kirjan pääotsikoksi on lisätty sen asiallista sisältöä kuvaava ”Oikeudenkäynnin asianosaiset ja valmistelu”.

Uudemmasta käräjäoikeuskäytännöstä olen saanut tarpeellisia tietoja monilta tuomareilta ja prosessioikeuden jatko-opiskelijoilta, kuten käräjätuomareilta *Matti Kuulialalta* (OTT), *Pekka Määtältä* ja *Satu Saarensolalta*. OTM *Maria Jokela* on auttanut kirjoitustyössä ja minulle oudossa tietotekniikassa. Kustannustoimittaja *Taija Haapaniemi* on parantanut monissa kohdin teoksen kieliasua ja ymmärret-

Alkusanat uudistettuun 3. painokseen

tävyyttä. Kustannuspäällikkö *Arja Lappeteläinen* ja *Talentum Media Oy* ovat ystävällisesti huolehtineet teoksen julkaisemisesta ja kustantamisesta. Kirjan tekemisessä auttaneiden ja siihen osallistuneiden lukuisten henkilöiden lisäksi haluan kohdistaa kiitokseni myös aikaisempien painosten ahkerille lukijoille, joiden ansiosta tämän uuden painoksen ottaminen on yleensäkin koettu tarpeelliseksi.

Turussa keväällä 2012

Antti Jokela

Alkusanat uudistettuun

4. painokseen

Teoksen edellisen 3. painoksen ilmestymisen jälkeen on tehty lukuisia lainmuutoksia, uudistettu menettelymuotoja sekä julkaistu uutta oikeuskäytäntöä ja kirjallisuutta. Merkittävimmät lainmuutokset ovat koskeneet asianosaisten edustajia, oikeudenkäyntiasiamiesten ja avustajien kelpoisuutta, syyttäjälaitosta ja syyttäjien tehtäviä sekä esitutkintaa ja pakkokeinoja rikosasioissa. Asianosaisten ja tuomarien tehtäviä käräjäoikeuden valmistelussa ja pääkäsittelyssä tulevat lisäämään myös vuoden 2024 aikana voimaan tulevat lainmuutokset (96–101/2022), joilla näytön vastaanottaminen keskitetään käräjäoikeuksiin niin, että todistelu taltioidaan mahdollista hovioikeuskäsittelyä varten.

Uutta prosessioikeudellista kirjallisuutta on ilmestynyt viime vuosina ilahduttavan runsaasti sekä varttuneiden että tieteellisen uransa alussa olevien tutkijoiden ja käytännön lainkäyttöhenkilöiden toimesta. Olen syvästi kiitollinen siitä, että olen saanut eri tavoin myötävaikuttaa heistä monien tutkimustyön etenemiseen ja vielä lisäbonuksena voinut tällä tavoin hyödyntää heidän ansiokkaita ja merkittäviä tutkimuksiaan. Myös opiskelijoiden graduja on viime vuosina julkaistu sähköisesti. Olen pyrkinyt huomioimaan heidänkin monesti sangen oivaltavia ja uusia näköaloja avaavia tutkimuksiaan. Lisäksi kollegat ja muutkin lainkäyttötehtävissä toimivat ovat kertoneet prosessuaalisista ongelmista ja menettelytavoista. Saatavillani ollutta aineistoa olen mahdollisuuksien mukaan seurannut lokakuuhun 2023 saakka.

Edellisen 3. painoksen ilmestymisen jälkeen olen kirjoittanut tähän teossarjaan kuuluvan Oikeudenkäynti III:n uudistetun 2. painoksen

”Pääkäsitely, todistelu ja tuomio” (2015) sekä teossarjan ensimmäisestä osasta Oikeudenkäynti I uudistetun 3. painoksen ”Oikeudenkäynnin perusteet, periaatteet ja instituutiot” (2016). Näihin teossarjan muihin uudistettuihin osiin viitataan tässä uudistetussa 4. painoksessa maininnoilla ”*Oikeudenkäynti I*” ja ”*Oikeudenkäynti III*”.

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut tätä kirjahanketta merkittäväällä työskentelyapurahalla. *Turun yliopiston oikeustieteelliseltä tiedekunnalta* emeritussopimuksella käyttööni saamat työtilat, kirjaston käyttöoikeus ja tietoliikenneyhteydet ovat helpottaneet kirjoitustyötäni, joskin pääosan kirjoitustyöstä olen tehnyt kotona. Näiltä osin ja muutenkin vuosien mittaan läheiseni ovat olleet korvaamattomana apuna. Viime vuosina ajoittain riehunut koronaepidemia on valitettavasti rajoittanut henkilökohtaisia kontakteja ja osallistumisiäni, joita on osittain voitu korvata etäyhteyksillä.

Sisältöpäällikkö *Arja Lappeteläinen* on aikaisempaan tapaan tukenut tämänkin teoksen kirjoittamista. Kustannustoimittaja, OTK *Katja Kolula* on korjannut käsikirjoitukseeni jääneitä virheitä ja vanhentuneita lainkohtia sekä huolehtinut teoksen kieliasusta, ymmärrettävyydestä ja painokuntoon saattamisesta. *Outi Pallari* on huolehtinut kirjan taitosta sekä tehnyt siihen kuvat ja oikeustapauserittelyt. *Alma Talent Oy* on julkaissut teoksen. Kiitän lämpimästi kaikkia tämän teoksen kirjoittamiseen ja julkaisemiseen eri tavoin vaikuttaneita henkilöitä.

Mieluusti otan vastaan tähän teokseen liittyvää palautetta ja mielelläni keskustelisin meidän oikeudenkäyntimenettelyymme laajemminkin liittyvistä ongelmista. Prosessuaaliset ongelmat ovat monesti niin laajoja ja monitahoisia, ettei niiden suhteen kukaan voi välttyä virheilta eivätkä kaikki voi olla eikä tarvitsekaan olla kaikista kysymyksistä aina yhtä mieltä.

Turussa marraskuun lopulla 2023

Antti Jokela

sähköposti: antajo@utu.fi
anttitapio.jokela@gmail.com
puh. 040 707 7649

Sisällys

ALKUSANAT 1. PAINOKSEEN	V
ALKUSANAT UUDISTETTUUN 3. PAINOKSEEN	VII
ALKUSANAT UUDISTETTUUN 4. PAINOKSEEN	IX
LYHENTEITÄ	XXIII
XII ASIANOSAISET	1
12.1 Asianosaisaseman määräytyminen	1
12.2 Asianosaiset riita- ja hakemusasioissa	3
12.3 Rikosasian asianosaiset	4
12.3.1 Yleistä.	4
12.3.2 Syyttäjät	4
A. Nykyinen syyttäjäorganisaatio	4
B. Syyttäjän asema ja tehtävät	11
C. Syyttäjän esteellisyys	14
12.3.3 Asianomistaja	19
A. Asianomistajapiiri	19
B. Asianomistajan asema ja oikeudet . . .	26
12.3.4 Syytetty	30
A. Syytetyn prosessuaalinen asema	30
B. Syytetyn vähimmäisoikeudet	32
12.4 Asianosaiskelpoisuus	33
12.4.1 Asianosaiskelpoisuuden sisältö ja merkitys	33
12.4.2 Asianosaiskelpoisuus siviiliprosessissa . . .	34

12.4.3	Asianosaiskelpoisuus rikosprosessissa	38
	A. Asianomistajakelpoisuus	38
	B. Vastaajakelpoisuus	39
12.5	Oikeudenkäyntikelpoisuus	41
12.6	Kanneoikeus	44
12.6.1	Kanneoikeus (asiavaltuus) riita- ja hakemusasioissa	44
12.6.2	Kanneoikeus (syyteoikeus) rikosasioissa	57
	A. Syyttäjän syyteoikeus	57
	B. Syyttämispyyntöä tekeminen	62
	C. Asianomistajan syyteoikeus	64
12.7	Asianosaisseuraanto	68
12.7.1	Asianosaisseuraanto riita-asioissa.	68
	A. Käsite	68
	B. Yleisseuraanto	68
	C. Erityisseuraanto	71
12.7.2	Asianosaisseuraanto rikosasioissa.	72
XIII	ASIANOSAISTEN EDUSTAJAT JA OIKEUSAPU	77
13.1	Lakimääräinen edustaja	77
13.2	Oikeudenkäyntiasiamies ja -avustaja	80
13.2.1	Asianosaisen oikeus asiamiehen ja avustajan käyttöön	80
13.2.2	Asiamiehen ja avustajan yleinen kelpoisuus.	82
13.2.3	Asiamiehen ja avustajan erityiset kelpoisuusehdot	88
13.2.4	Kelpoisuusvaatimusten valvonta	91
13.2.5	Oikeudenkäyntivaltuutus	95
13.3	Asianosaisen oikeus maksuttomaan oikeusapuun	98
13.3.1	Maksuton oikeusapu perus- ja ihmisoikeutena	98
13.3.2	Nykyisen oikeusapulain tausta	104
13.3.3	Maksuttoman oikeusavun ulottuvuus ja sisältö	105

13.3.4	Avustajan saannille asetetut rajoitukset . . .	114
13.3.5	Avustajan tehtävät ja palkkio	119
13.4	Syytetyn julkinen puolustus	128
13.5	Tuomioistuimen asianomistajalle määräämä avustaja	133
13.6	Asianomistajan tukihenkilö	139
13.7	Puolustajan, asianomistajan avustajan ja tukihenkilön määrääminen, tehtävät ja palkkio	142
13.7.1	Puolustajan ja asianomistajan oikeudenkäyntiavustajan kelpoisuus	142
13.7.2	Puolustajan, asianomistajan avustajan ja tukihenkilön määrääminen	143
13.7.3	Puolustajan ja avustajan tehtävät ja palkkio	146
13.8	Oikeusturvavakuutus	151

XIV	SIVIILIPROSESSUAALISET TURVAAMISTOIMET	159
14.1	Turvaamistoimista päättäminen	159
14.2	Turvaamistoimen asialliset edellytykset ja sisältö	160
14.2.1	Saamisturvaaminen	160
14.2.2	Paremmen oikeuden turvaaminen	164
14.2.3	Muuntyyppisten oikeuksien turvaaminen (yleinen turvaamistoimi) . .	167
14.2.4	Todistelun turvaaminen teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa . .	177
14.3	Turvaamistoimiasian käsittely	179
14.4	Vastapuolen oikeusturva	186
14.4.1	Yleistä.	186
14.4.2	Hakijan velvollisuus pääasiaprosessin vireillepanoon.	186
14.4.3	Hakijavakuus	188
14.4.4	Turvaamistoimen peruuttaminen ja voimassaolo	190
14.4.5	Kulujen ja vahingon korvaaminen	191
14.4.6	Muutoksenhaku	194

XV	ESITUTKINTA JA PAKKOKEINOT RIKOSASIOISSA . . .	195
15.1	Esitutkinta	195
15.1.1	Esitutkinnan tavoitteet ja yleiset tutkintaperiaatteet	195
15.1.2	Tutkintaviranomaiset ja syyttäjän osallistuminen tutkintaan	202
15.1.3	Esitutkinnan toimittamisvelvollisuus ja mahdollisuudet sen rajoittamiseen	208
15.1.4	Kuulustelut esitutkinnassa	216
15.1.5	Esitutkinnan päättäminen	225
15.2	Rikosprosessuaaliset pakkokeinot	227
15.2.1	Pakkokeinojen tarkoitus ja sääntely	227
15.2.2	Kiinniottaminen, pidättäminen ja vangitseminen	230
	A. Kiinniottaminen ja itseapu	230
	B. Pidättäminen	233
	C. Vangitseminen ja tutkinta-aresti	237
15.2.3	Yhteydenpidon rajoittaminen	244
15.2.4	Matkustuskielto	246
15.2.5	Rikosprosessuaalinen vakuus- takavarikko	249
15.2.6	Tutkintatakavarikko ja asiakirjan jäljentäminen	253
	A. Yleiset edellytykset	253
	B. Asiakirjan takavarikoiminen ja jäljentäminen	254
	C. Postilähetyksen takavarikoiminen	260
	D. Takavarikoimisesta päättäminen	261
15.2.7	Kotietsintä, paikanetsintä ja laite-etsintä	263
15.2.8	Henkilöön kohdistuva etsintä ja henkilötuntomerkkien ottaminen	268
15.2.9	Salaiset pakkokeinot	271
	A. Soveltamisala ja edellytykset	271
	B. Telepakkokeinot	272
	C. Tarkkailu ja peitelty tiedonhankinta	277
	D. Peitetoiminta ja valeosto	280

	E. Tietolähdetoiminta ja valvottu läpilasku	288
	F. Salaisista pakkokeinoista ilmoittaminen, valvonta ja ylimääräisen tiedon käyttö	291
	15.2.10 Julkisuus pakkokeinoasioissa	293
XVI	KANNE	297
16.1	Kanteen merkitys ja sisältö	297
16.2	Oikeuskehitys	299
16.3	Kannetyypit riita-asioissa	300
	16.3.1 Kanteiden ryhmittely	300
	16.3.2 Suorituskanne	301
	16.3.3 Vahvistuskanne	306
	16.3.4 Muotoamiskanne	309
	16.3.5 Vastakanne	310
	16.3.6 Ryhmäkanne	312
	A. Määritelmä	312
	B. Oikeuskehitys ja vertailu	313
	C. Suomen ryhmäkannelaki	314
	D. Ryhmäkanteen juridinen ja oikeuspoliittinen merkitys	318
16.4	Kanne (syyte) rikosasioissa	320
	16.4.1 Syyteharkinta	320
	16.4.2 Syytekynnys	325
	16.4.3 Syyteneuvottelu ja tuomioesitys	327
	16.4.4 Syyte rikosoikeudenkäynnin perustana	330
16.5	Kanteesta luopuminen ja kanteen peruuttaminen riita-asioissa	331
	16.5.1 Dispositiiviset riita-asiat	331
	A. Kanteesta luopuminen	331
	B. Kanteen peruuttaminen	333
	16.5.2 Indispositiiviset riita-asiat	336

16.6	Syyttämättä jättäminen ja syytteen peruuttaminen	337
16.6.1	Harkinnanvarainen syyttämättä jättäminen	337
	A. Säännösten tausta ja tarkoitus	337
	B. Vähäisyysperuste	343
	C. Nuoruusperuste	343
	D. Kohtuusperuste	344
	E. Yhtymisperuste	346
	F. Kustannusperuste	346
	G. Tunnustamisperuste	347
	H. Huuhausaine- ja tieliikenne rikokset	348
	I. Menettämiskaatumuksen esittämättä jättäminen	348
16.6.2	Menettelyistä syyttäjän jätettyä syyte nostamatta	349
	A. Syyttäjän ilmoitusvelvollisuus	349
	B. Syyttämättä jätetyn oikeus saattaa syyttäjän ratkaisu tuomioistuimen ratkaistavaksi	350
	C. Syyttämättä jättämispäätöksen peruuttaminen	351
16.6.3	Syytteen ja sen yhteydessä esitetyn yksityisoikeudellisen vaatimuksen peruuttaminen	353
16.6.4	Asianomistajan luopuminen syytteestä ja syyttämiskaatumuksen peruuttaminen	355
16.7	Kanteen muuttaminen	358
16.7.1	Kanteenmuutoksen sisältö ja merkitys	358
	A. Kiellon sisältö	358
	B. Kiellon merkitys	359
	C. Oikeuskehitys	360
16.7.2	Poikkeukset kanteenmuutoksesta riita-asioissa	361
	A. Kannevaatimuksen muuttaminen	361
	B. Kanneperusteen muuttaminen	365

	C. Vastapuolen kuuleminen	367
	D. Näkökohtia de lege ferenda	367
16.7.3	Kanteen (syytteen) muuttaminen rikosasioissa	368
	A. Syytteen laajentaminen	368
	B. Syytteen tarkistaminen ja täydentäminen	369
	C. Asianomistajan vaatimusten muuttaminen	375
XVII	JUTTUJEN YHDISTÄMINEN JA EROTTAMINEN.	377
17.1	Kumulaation merkitys ja sääntely	377
17.2	Riita-asiat	381
17.2.1	Pakollinen kumulaatio	381
	A. Objekttiivinen kumulaatio	382
	B. Subjekttiivinen kumulaatio	382
	C. Vastakanne ja kuittausvaatimus	384
	D. Pääväliintulo	385
	E. Takautumiskanteet	387
17.2.2	Harkinnanvarainen kumulaatio	389
17.2.3	Välttämätön prosessinyhteys.	390
17.3	Syytteiden käsitteleminen yhdessä	392
17.4	Yksityisoikeudellisten vaatimusten käsitteleminen syytteen yhteydessä	393
17.4.1	Yksityisoikeudellisten vaatimusten luonne rikosprosessissa	393
17.4.2	Adheesioperiaatteen soveltaminen	395
17.4.3	Yhdistäminen ja erottaminen	399
17.4.4	Regressi- ja muut seurannaiskanteet	402
17.4.5	Käsittelyn jatkaminen syytteen ratkaisemisen tai vaatimusten peruuttamisen jälkeen.	404
17.4.6	Syyttäjä asianomistajan yksityis- oikeudellisten vaatimusten ajajana	406
17.4.7	Korvausvaatimusten käsittelystä	412

XVIII	VÄLIINTULO JA LITIS DENUNTIATIO	417
18.1	Varsinainen väliintulo	417
18.1.1	Väliintulon käsite ja kehittyminen	417
	A. Määritelmä	417
	B. Oikeuskehitys	418
18.1.2	Pääväliintulo riita-asiain menettelyssä.	418
18.1.3	Varsinainen väliintulo (sivuväliintulo)	419
	A. Väliintuloperuste	419
	B. Väliintulomenettely ja väliintulijan asema	422
18.2	Itsenäinen väliintulo	423
18.3	Litis denuntiatio	426
XIX	RIITA-ASIAN VIREILLEPANO JA VALMISTELU	429
19.1	Käsittelyn päävaiheet	429
19.2	Haastehakemus	433
19.2.1	Haastehakemuksen merkitys ja asian väliintulo	433
19.2.2	Kotimainen oikeuskehitys.	435
19.2.3	Haastehakemuksen sisältö	437
	A. Hakemuksen pääkohdat	437
	B. Vaatimukset	438
	C. Vaatimusten perusteet	438
	D. Todisteet ja todistusteemat	443
	E. Oikeudenkäyntikulut ja tuomio- istuimen toimivallan perustavat seikat	445
	F. Suppea haastehakemus	445
19.3	Haastehakemuksen täydentäminen	447
19.4	Asian ratkaiseminen haastetta antamatta	449
19.5	Haaste	453
19.5.1	Haasteen käsite ja juridinen merkitys	453
19.5.2	Kotimainen oikeuskehitys.	453
19.5.3	Haasteen antaminen.	455
19.6	Vastaajan vastaus	455
19.6.1	Vastaamisen merkitys oikeudenkäynnissä	455

19.6.2	Vastauksen muoto ja sisältö	456
19.6.3	Kanteen myöntäminen	458
19.6.4	Kanteen vastustaminen	459
	A. Perusteluvelvollisuus	459
	B. Asiaväitteet	460
	C. Prosessiväitteet	461
	D. Todisteet ja todistusteemat	463
	E. Oikeudenkäyntikulut	463
19.7	Asian ratkaiseminen kirjallisessa valmistelussa	463
19.8	Kirjalliset lisälausumat ja oikeudenkäynti-kirjelmät	470
19.9	Suullinen valmistelu	472
	19.9.1 Valmisteluistunnon järjestäminen ja muoto.	472
	19.9.2 Valmistelussa selvitettävät kysymykset . .	475
	19.9.3 Tosiseikkoihin vetoaminen	477
	19.9.4 Riidan kohteen täsmentäminen	480
	19.9.5 Todisteiden ja todistusteemojen nimeäminen	480
	19.9.6 Sovintoon pyrkiminen ja sovintoehdotus	485
	19.9.7 Valmisteluistunnon suullisuus	493
19.10	Preklusio valmistelussa	495
19.11	Tuomioistuimen informaatiovelvollisuus	497
19.12	Asianosaisten ja tuomarin rooli valmistelussa	499
19.13	Yhteenvedon tekeminen	503
19.14	Valmistelun päättäminen	505
XX	RIKOSASIAN VIREILLEPANO JA VALMISTELU	507
20.1	Syytteen vireillepano	507
	20.1.1 Syytteen nostaminen ja julkiseksi tulo . .	507
	20.1.2 Haastehakemuksen sisältö	513
	20.1.3 Haastehakemuksen yhteydessä toimitettavat asiakirjat	523

20.2	Tuomioistuimen alustavat toimenpiteet	525
20.2.1	Haastehakemuksen täydentäminen	525
20.2.2	Asian jättäminen tutkimatta haastetta antamatta	526
20.2.3	Esitutkinnan täydentäminen	528
20.3	Haaste	529
20.4	Vastauksen sisältö	531
20.5	Valmistelun jatkaminen	534
20.5.1	Valmisteluistunnon järjestäminen ja muoto	534
20.5.2	Valmistelussa selvitettävät kysymykset	535
20.5.3	Valmistelun suullisuudesta	538
20.5.4	Muut valmistavat toimenpiteet	540
20.6	Asian siirtäminen pääkäsitteeseen	541
20.7	Asianomistajajuttujen vireillepano ja valmistelu	547
20.7.1	Asianomistajaprosessien sääntelystä	547
20.7.2	Haastehakemus asianomistajajutuissa	548
20.7.3	Asian ratkaiseminen haastetta antamatta	550
20.7.4	Haaste asianomistajajutuissa	551
20.7.5	Asian muu valmistelu	552
20.7.6	Asian siirtäminen pääkäsitteeseen	559

XXI HAKEMUSASIAN VIREILLEPANO JA KÄSITTELY 563

21.1	Hakemusasioiden käsite ja sääntely	563
21.2	Hakemusasian vireillepano	567
21.3	Hakemuksen sisältö	569
21.4	Käsittely kansliassa tai istunnossa	570
21.5	Asiaan osallisten kuuleminen	573
21.6	Hakemusasian ratkaiseminen	575

XXII PROSESSINEDELITYKSET 579

22.1	Prosessinedellytysten käsite ja kehittyminen	579
22.2	Prosessinedellytyksinä pidettävät seikat	580

22.3	Prosessinedellytysten oikeudellinen merkitys	583
22.3.1	Ehdottomat ja tahdonvaltaiset prosessinedellytykset	583
22.3.2	Prosessinedellytyskysymysten käsittely	585
22.3.3	Tutkimattajättämispäätöksen oikeudellinen merkitys	589
XXIII	TIEDOKSIANTO	591
23.1	Oikeudellisten tiedoksiantojen merkitys ja kehittyminen	591
23.2	Tiedoksiannosta huolehtiminen	594
23.3	Tiedoksiantotavat	597
23.3.1	Tiedoksiannot postitse tai sähköisesti	597
23.3.2	Tiedoksianto puhelimitse	600
23.3.3	Haastemiehen toimittama tiedoksianto	603
23.3.4	Sijaistiedoksianto	604
23.3.5	Tiedoksianto kuuluttamalla	606
23.4	Menettelystä tiedoksiannossa	609
23.5	Tiedoksianto ulkomaille	611
23.6	Tiedoksiannot yhtä useammalle ja oikeushenkilöille	613
23.7	Tiedoksiannossa tapahtuneen virheen korjaaminen	615
	KESKEISET LÄHTEET	617
	OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO	641
	ASIAHAKEMISTO	649